

**COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS**

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО КАЯДЖИЕВА СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 56272/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

28 септември 2006 година

ОКОНЧАТЕЛНО

28/12/2006

Настоящото решение ще влезе окончателно в сила при условията на чл. 44, параграф 2 от конвенцията. Същото е възможно да претърпи редакционни поправки.

По делото Каяджиева срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), като заседава в състав от :

г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *председател*,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-да К. ЮНГВИРТ,

Р. МАРУСТЕ,

Ж.БОРЕГО БОРЕГО,

г-жа Р. ЯЕГЕР,

г-н М. ВИЛИГЕР, *съдии*,

и г-жа К. ВЕСТЕРДИЙК, *секретар на отделението*,

След като проведе разисквания при закрити врата на 4 септември 2006 г.,

Постанови следното решение, прието на посочената дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 56272/00) срещу Република България, с която гражданка на тази държава, г-жа Антоанета Димитрова Калайджиева („жалбоподателката“), е сезирала Съда на 28 януари 2000 г. на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателката, на която е предоставена безплатна правна помощ, е представлявана от г-жа В. Тошкина-Боева и г-жа С. Стефанова, адвокатки от Пловдив. Българското правителство („правителството“) е представлявано от неговия съагент, г-жа М. Коцева, от Министерство на правосъдието.

3. На 28 октомври 2004 г., Първо отделение реши да отнесе жалбата на вниманието на правителството-ответник. Като се позова на разпоредбите на член 29, параграф 3, то реши едновременно да бъдат разгледани допустимостта и основателността на делото.

4. На 1 април 2006 г., жалбата бе разпределена на новосъздаденото Пето отделение (член 59, параграф 1 от Правилника).

ИЗЛОЖЕНИЕ НА ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателката е родена в 1964 г. и живее в Пловдив.

6. През лятото на 1999 г., бащата на жалбоподателката сезира районния прокурор в Пловдив с молба дъщеря му да бъде настанена в психиатрична болница. Той обяснява, че дъщеря му страда от психическо разстройство, имала е прояви на буйстване и е направила опит за самоубийство.

7. С постановление от 31 август 1999 г., районният прокурор разпорежда настаняването на жалбоподателката в психиатрично заведение за максимален срок от 30 дни, с цел извършване на психиатрична експертиза. Тази експертиза има за цел да се определи нуждата от задължително психиатрично лечение по силата на член 36 от Закона за народното здраве. Съгласно постановлението, жалбоподателката предварително е поканена да посети психиатричния център (психо-диспансер) в Пловдив, за да се подложи доброволно на прегледи, но не се е отзовала на тази покана. Заинтересованата страна отрича да е получавала такава покана.

8. На 1 септември 1999 г., жалбоподателката е откарана от полицията в психиатричния център в Пловдив, в изпълнение на прокурорското постановление. Там е прегледана от лекари-психиатри. Жалбоподателката обяснява, че по този повод е заявила пред лекарите, че не страда от никаква патология, нуждаеща се от експертиза; предписват ѝ медикаменти, спрямо които твърди, че е имала алергична реакция.

9. Жалбоподателката напуска болницата три дни по-късно. Заинтересованата страна твърди, че е получила разрешение да излезе; последващите решения на прокуратурата сочат, че тя е напуснала болницата по собствено желание.

10. На 8 септември 1999 г., адвокатката на жалбоподателката сезира прокуратурата с молба за отмяна на постановлението от 31 август 1999 г., като твърди, че това решение се основава единствено на изявленията на бащата на заинтересованата страна, с който тя е била в конфликт, и че е готова да се подложи на медицински преглед, без да е необходимо да бъде настанявана в заведение за тази цел.

11. С постановление от 2 октомври 1999 г., районният прокурор отказва да отмени постановлението от 31 август 1999 г., понеже счита, че актът е редовен и е съобразен с изискването на член 185 от Наказателно-процесуалния кодекс и с относимите подзаконови актове. Прокурорът посочва, че извършеното събеседване е позволило да се установи агресивно поведение от страна на жалбоподателката, с което тя създава опасност за сигурността на своето обкръжение и за собственото си здраве. Настаняването освен това е обосновано с обстоятелството, че заинтересованата страна не е отговорила на първата покана от психиатричния център.

12. В края на месец октомври 1999 г., жалбоподателката е извикана в психиатричния център и се явява там, придружена от своята адвокатка, на среща с психиатър.

13. С постановление от 15 декември 1999 г., районният прокурор разпорежда настаняването на жалбоподателката в психиатрично заведение, с цел извършване на експертиза. Той констатира, че лекарите, които са я прегледали при първото настаняване, са диагностицирали шизофрения, и че заинтересованата страна е напуснала болницата по своя собствена инициатива; впоследствие, по време на втората покана до психиатричния център, тя е отказала да се подложи на прегледи. Психиатричният център информира прокурора, че исканата експертиза може да бъде осъществена само ако бъде разпоредено повторно настаняване.

14. Жалбоподателката е откарана в психиатричния център на 20 декември 1999 г. в изпълнение на прокурорското постановление.

15. На 27 декември 1999 г., адвокатката ѝ подава жалба до окръжната прокуратура. На 7 януари 2000 г., окръжният прокурор уважава молбата на заинтересованата страна да се отложи изпълнението на мярката „настаняване“ докато се произнесе по жалбата. Това решение видимо не е спазено и жалбоподателката напуска болницата едва на 17 януари 2000 г., след като подписва декларация, с която се ангажира доброволно да се подложи на лечение. Жалбоподателката твърди, че се е подписала под този ангажимент под заплахата да бъде преместена, в случай на отказ, до службата с тежките случаи.

16. С постановление от 13 март 2000 г., районният прокурор в Пловдив отказва да образува производство за задължително лечение на жалбоподателката с мотива, че същата доброволно е приела да се подложи на лечение.

II. ОТНОСИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

A. Закон за народното здраве от 1973 г.

17. По силата на член 36, алинеи 3-6, във връзка с членове 59-62 от този закон, такъв, какъвто е бил приложим към момента на събитията, лице, което страда от психическо разстройство е можело да бъде подложено на задължително психиатрично лечение по силата на решение на районен съд.

18. Съдебното производство е образувано по предложение на районния прокурор, който е бил длъжен предварително да извърши разследване, имащо за цел да прецени нуждата от такава процедура. За тази цел, прокурорът по принцип поканва въпросното лице да се подложи на психиатричен преглед.

19. В случай на отказ на заинтересованата страна, прокурорът е можело да разпорежи тя да бъде принудително хоспитализирана в психиатрично заведение, за да стане възможно осъществяването на експертиза (член 61 от закона). Максималният срок на това настаняване е бил тридесет дни, с възможност да бъде удължен до три месеца в изключителни случаи. Законът не е предвиждал задължение за получаване на медицинско становище преди да бъде разпоредена такава мярка.

В. Относими разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г.

20. По силата на член 185 от Наказателно-процесуалния кодекс (разпоредба, която е отменена на 30 май 2003 г.), прокурорът е бил длъжен да предприеме всички необходими мерки за да предотврати извършването на угово деяние, за чието извършване може да се направи предположение.

21. Прокурорските постановления могат да бъдат обжалвани пред висшестоящия прокурор (член 181 от кодекса). Приложимото право не е предвиждало възможност за лицата, настанени в психиатрично заведение в рамките на прокурорско разследване, да подадат жалба в съда.

С. Закон за здравето от 2004 г.

22. Този закон, влязъл в сила на 1 януари 2005 г., отменя Закона за народното здраве от 1973 г. По силата на членове 146 до 164 от него, задължителното настаняване и лечение в психиатрично заведение на лица, засегнати от психически разстройства, се извършват с решение на районен съд. Занапред единствено съдът е компетентен да разпорежи извършването на експертиза и, ако е необходимо, хоспитализирането на заинтересованата страна за целите на експертизата, и то след като бъдат изслушани в открито заседание въпросното лице, подпомагано от неговия защитник, и един психиатър.

23. При спешни случаи, лице, засегнато от психическо разстройство, може да бъде временно настанено и подложено на лечение в психиатрично заведение за максимален срок от 24 часа с решение на директора на заведението.

ПРАВЕН АНАЛИЗ

I. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5, ПАРАГРАФ 1, БУКВА Е) ОТ КОНВЕНЦИЯТА

24. Жалбоподателката се оплаква, че е била неправомерно и самоволно лишена от нейната свобода, без да се зачита член 5, параграф 1, буква е) от Конвенцията, който гласи, че :

„Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода освен в следните случаи и само в съответствие с процедури, предвидени от закона:

(. .)

е) законно лишаване от свобода (. .) на душевноболни лица (. .) ;“

A. По отношение на допустимостта

25. Съдът констатира, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35, параграф 3 от Конвенцията. Съдът също отбелязва, че същото не се сблъсква с никакъв друг мотив за недопустимост. Поради това същото следва да се обяви да се обяви за допустимо.

B. По съществото на делото

1. Позиции на страните

26. Жалбоподателката твърди, че вътрешното законодателство, позволяващо настаняването в психиатрично заведение с прокурорско разпореждане, не се е отличавало с нужната яснота, не е предоставяло гаранции срещу произволно лишаване от свобода и следователно не е отговаряло на изискванията на член 5, параграф 1. Тя заявява, в частност, че на два пъти лишаването ѝ от свобода е било разпоредено без предварително медицинско становище, въпреки че никаква спешност не е налагала незабавно настаняване. Наред с това, решението на прокурора според нея е било взето единствено въз основа на информацията, предоставена от нейния баща, без тя да бъде изслушана. На последно място, въпреки решението на окръжния прокурор за спиране изпълнението на мярката „настаняване“ на 7 януари 2000 г., тя е била пусната на свобода едва на 17 януари 2000 г.

27. Правителството не е представило бележки.

2. Анализ на Съда

28. Съдът констатира, че жалбоподателката е била настанена в психиатрично заведение против волята ѝ от 1 до 3 септември 1999 г., а после – от 20 декември 1999 г. до 17 януари 2000 г., в изпълнение на две решения на районния прокурор . Становището на Съда е, че тази ситуация се анализира като „лишаване от свобода“ по смисъла на член 5, параграф 1 от Конвенцията.

29. Съдът припомня, че за да се спази член 5, параграф 1, лишаването от свобода трябва да бъде „правомерно“ и да бъде извършено „в съответствие с процедури, предвидени от закона“. По този въпрос Конвенцията препраща основно към националното законодателство и прогласява задължението за спазване както материалните, така и на процесуалните норми, но освен това изисква всеки случай на лишаване от свобода да съответства на целта на член 5: да се защити отделният индивид срещу проявите на самоволие (*Winterwerp c/y Нидерландия*, решение от 24 октомври 1979 г., серия А № 33, стр. 17, параграф 39 ; *Aerts c/y Белгия*, решение от 30 юли 1998 г., *Сборник с практиката на Съда* 1998-V, стр. 1961, параграф 46 ; *Hutchison Reid c/y Обединеното кралство*, № 50272/99, параграф 47, 20 февруари 2003 г.).

30. Наред с това, по силата на съдебната практика на Съда, едно лице може да бъде прието за „душевноболно“ и да бъде подложено на лишаване на свобода само ако са кумулативно изпълнени следните три условия: на първо място, неговото душевно заболяване трябва да е установено по убедителен начин; на второ място, разстройството трябва да е придобило такъв характер или размер, който да оправдава затварянето в съответно заведение; на трето място, затварянето не може да бъде валидно удължено без трайно да продължи въпросното разстройство (вж., между другото, *Върбанов c/y България*, № 31365/96, параграф 45, CEDH 2000-X ; *Hutchison Reid*, цитирано по-долу, параграф 48).

31. Съдът счита, че лишаването от свобода на лице, считано за душевноболно, може да бъде определено като съответстващо на член 5, параграф 1, буква е) от Конвенцията само ако бъде постановено след взимане становището на вещо лице-лекар, без което не би могло да бъде осигурена защитата срещу самоволие, закрепена в член 5 от Конвенцията. В това отношение, възприетите форма и процедура могат да зависят от обстоятелствата и Съдът счита за допустимо, в спешни случаи или когато дадено лице е арестувано заради буйстване, такова становище да бъде взето непосредствено след арестуването. Във всички останали случаи, е наложителна предварителна консултация. При липса на друга възможност, например поради отказ на заинтересованото лице да се яви за преглед, необходимо е поне да се поиска преценката на вещо лице-лекар въз основа на досието, в

противен случай не може да се твърди, че душевното заболяване на заинтересованото лице е установено по убедителен начин (*Върбанов*, цитирано по-долу, параграф 47; *R.L. и M.-J.D. с/у Франция*, № 44568/98, параграф 117, 19 май 2004 г.).

32. По делата *Върбанов с/у България* и *Кепенеров с/у България*, Съдът установи, че е имало нарушение на член 5, параграф 1 поради това че българското право, такова, каквото е било в сила към момента на събитията и до проведената на 1 януари 2005 г. реформа, не е предоставяло изискуемото ниво на защита срещу самоволие, доколкото не е предвиждало консултиране с лекар като предварително условие за решението за настаняване с цел задължителен психиатричен преглед (*Върбанов*, цитирано по-долу, параграфи 50-53; *Кепенеров с/у България*, № 39269/98, параграфи 35-38, 31 юли 2003 г.).

33. Съдът не вижда никаква причина да направи различно от това заключение в конкретния случай, тъй като жалбоподателката е била задържана от 1 до 3 септември 1999 г., после от 20 декември 1999 г. до 17 януари 2000 г., в приложение на разпоредби на вътрешното право, за които бе преценено, че страдат от несъвършенства от гледна точка на член 5, параграф 1.

34. Освен това, Съдът отбелязва, че решението за първото настаняване на жалбоподателката, разпоредено на 31 август 1999 г. от районния прокурор за срок от 30 дни, видимо е било взето единствено въз основа на изявленията на бащата на заинтересованата страна.

35. Вярно е, че това настаняване е било разпоредено именно с цел получаване на медицинско становище за преценка на нуждата от образуване на съдебно производство с оглед задължително психиатрично лечение и че, веднага след арестуването си на 1 септември 1999 г., жалбоподателката е била откарана в психиатричен център, където е била видяна от лекари. Независимо от това, нищо не сочи, че е било поискано становището на въпросните лекари относно необходимостта да се затвори в съответно заведение жалбоподателката с цел преглед. Действително, решение за затварянето вече е било взето от прокурора (вж. *Върбанов*, цитирано по-долу, параграф 48). Предвид тези обстоятелства, при липса на преценка на психиатър и при отсъствие на всякаква спешност, Съдът не би могъл да приеме, че гледната точка на прокурор относно душевното здраве на жалбоподателката е била достатъчна за да оправдае нейното задържане (*пак там*). Оттук следва, че при първото настаняване душевното заболяване на жалбоподателката не е било установено по убедителен начин за да оправдае едно „законно“ задържане по смисъла на член 5, параграф 1, буква е).

36. Що се отнася до второто настаняване в психиатрично заведение, разпоредено на 15 декември 1999 г. също за срок от 30 дни, Съдът отбелязва, че прокурорът се е позовал в постановлението си на

предоставената информация от психиатричния център, където жалбоподателката е била прегледана по време на първото настаняване. Независимо от това, макар извършеното по този повод диагностициране да може да се разглежда като достатъчна индикация, че заинтересованата страна е страдала от душевно разстройство, то не позволява да се установи, че характерът или размерът на това разстройство са били такива, че са оправдавали едно задължително настаняване: в писмото от психиатричния център се сочи само, че настаняването на жалбоподателката е било необходимо за да се осъществи поисканата от прокурора експертиза и не се съдържа становище относно нуждата от настаняване, предвид нейното състояние.

37. На тази основа, Съдът не счита за установено по убедителен начин, че при второто настаняване на жалбоподателката същата е страдала от разстройство, чийто размер е оправдавал нейното затваряне в съответно заведение.

38. С оглед на гореизложеното, Съдът счита, че двете настанявания на жалбоподателката не са съставлявали „законно задържане (. .) на душевноболно лице“ по смисъла на член 5, параграф 1, буква е) (*Върбанов*, цитирано по-долу, параграфи 45-47; *R.L. и M.-J.D. с/у Франция*, цитирано по-долу, параграфи 114-117).

На последно място, Съдът констатира, че считано от 7 януари 2000 г., окръжният прокурор е разпоредил отлагане на изпълнението на мярката „настаняване“, но това решение не е било изпълнено. Оттук следва, че продължаването на задържането на жалбоподателката след тази дата и до 17 януари 2000 г. е било неправомерно от гледна точка на вътрешното право.

39. Предвид тези съображения, Съдът счита, че задържането в конкретния случай е било извършено при незачитане на член 5, параграф 1, буква е), доколкото вътрешното право не е представляло достатъчно гаранции срещу самоволието и не е било установено по убедителен начин, че жалбоподателката страда от психиатрично разстройство, чийто размер оправдава задържането. Наред с това, след 7 януари 2000 г., задържането се счита за неправомерно от гледна точка на вътрешното право.

40. Оттук следва, че е имало нарушение на член 5, параграф 1, буква е).

II. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5, ПАРАГРАФ 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

41. Жалбоподателката се оплаква, че не е разполагала с ефективни средства за защита за да контролира правомерността на своето

задържане. Тя се позовава на член 5, параграф 4 от Конвенцията, който гласи, че:

„Всяко арестувано или лишено от свобода лице има право да обжалва законността на неговото задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.“

А. По допустимостта

42. Съдът констатира, че това оплакване не е очевидно необосновано по смисъла на член 35, параграф 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че същият не се сблъсква с никакъв друг мотив за недопустимост. Поради това то следва да бъде обявено за допустимо.

В. По съществото на спора

43. Жалбоподателката твърди, че не е разполагала с никаква възможност за съдебна защита срещу решението за настаняване в психиатрично заведение. Постановлението на прокурора несъмнено е можело да бъде обжалвано пред висшестоящия прокурор, но последният не притежава качествата, които са вътрешноприсъщи на един „съд“, по смисъла на член 5, параграф 4.

44. Правителството не е представило бележки.

45. Съдът припомня, че член 5, параграф 4 гарантира на всяко лице, лишено от неговата свобода, правото да поиска съдебен контрол на правомерността на задържането си не само от гледна точка на вътрешното право, но и от тази на Конвенцията. За да съставлява „съд“, съответният орган трябва да бъде независим от изпълнителната власт и страните; той трябва също да представи основните процесуални гаранции, пригодени към характера на въпросното лишаване от свобода (*Върбанов*, цитирано по-долу, параграф 58; *Hutchison Reid*, цитирано по-долу, параграфи 63-65).

46. Правораздавателният контрол, какъвто се изисква от тази разпоредба, може да се окаже включен в първоначалното решение за затваряне, ако това решение е взето от орган, съставляващ „съд“ по смисъла на член 5, параграф 4. Ако процедурата, към която се е придържал органът, който разпорежда затварянето, не предоставя тези гаранции, вътрешното право трябва да позволи ефективно средство за защита пред втори орган, предоставящ всички възможни гаранции за съдебно производство (*Върбанов*, *нак там*).

47. По конкретното дело, първоначалното настаняване на жалбоподателката е разпоредено от районен прокурор, който не е притежавал независимостта и безпристрастността, изисквани по член

5, параграф 4, доколкото е можел впоследствие да стане страна в съдебното производство за да се стреми да постигне затварянето на жалбоподателката (параграфи 17-19 по-горе и *Върбанов*, цитирано по-долу, параграф 60), и чийто процес на вземане на решение не е бил съчетан с никаква процесуална гаранция. Освен това, във вътрешното право не е било предвидено никакво правораздавателно средство за защита срещу такова настаняване, тъй като решението на прокурора е подлежало на обжалване единствено пред висшестоящия прокурор.

48. Съдът заключава въз основа на горното, че необходимият контрол на правомерността на задържането нито е бил включен в първоначалното решение за настаняване на жалбоподателката, нито е бил осигурен от съществуващите възможности за обжалване.

49. Оттук следва, че е имало нарушение на член 5, параграф 4.

III. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТВЪРДЯНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕНОВЕ 3, 8 И 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

50. Жалбоподателката се оплаква от медикаментозното лечение, което е било приложено спрямо нея по време на болничния престой и което е понесла зле според нейните твърдения, а също и от психическия натиск, упражнен върху нея, за да подпише ангажимент да се подложи доброволно на лечение. Тя се позовава в тази връзка на членове 3, 8 и 13 от Конвенцията, които гласят, както следва :

Член 3

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.“

Член 8

„1. Всеки има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговата кореспонденция.

2. Намесата на държавните власти в ползването на това право е недопустима освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.“

Член 13

„Всеки, чиито права и свободи, предвидени в тази конвенция, са нарушени, трябва да разполага с ефикасни вътрешноправни средства за тяхната защита от съответна национална институция, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи в качеството си на представители на официалните власти.“

51. Съдът веднага отбелязва, че жалбоподателката не установява да е формулирала пред вътрешните компетентни органи, чрез жалба по

наказателен или дисциплинарен път или чрез граждански иск за обезщетяване, оплакванията, които днес повдига пред Съда. Дори да приема отсъствието на правни средства за защита, които да бъдат изчерпани, Съдът констатира, че твърденията на заинтересованата страна не са подкрепени с никакво уточнение или документ, който да ѝ позволи от една страна да се убеди, че е достигнат прагът на тежест, необходим за прилагането на член 3 от Конвенцията, а, от друга, че е имало неоправдана намеса в упражняването на правото на последната на зачитане на личния и семеен живот. Освен това, в отсъствие на „защитимо оплакване“ в рамките на посочените по-горе разпоредби, член 13 от Конвенцията не може да намери приложение.

52. Следователно, тези оплаквания трябва да бъдат отхвърлени като явно необосновани, в приложение на член 35, параграфи 3 и 4 от Конвенцията.

IV. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

53. По смисъла на член 41 от Конвенцията,

„Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

54. Жалбоподателката претендира 11 000 български лева, т.е. около 5 500 евро (EUR), обезщетение за неимуществените вреди, които тя твърди, че е претърпяла вследствие нарушенията на членове 5, 8 и 13 от Конвенцията.

55. Правителството определя тези претенции като прекомерно завишени и счита, че сумата, която следва да се присъди на това основание не бива да превишава сумите, присъдени от Съда по сходни дела срещу България, например *Върбанов* и *Кепенеров*, т.е. 2 000 EUR.

56. Предвид всички данни, с които разполага и като се произнася по справедливост, съгласно изискването на член 41, Съдът счита, че на жалбоподателката следва да се присъди сумата от 2 000 EUR като обезщетение за неимуществени вреди.

B. Разходи и разноски по делото

57. Жалбоподателката претендира също 1 927 EUR за направените разходи и разноски по делото пред Съда, от които 1 760 EUR за

адвокатски хонорар и 167 EUR за пощенски, пътни разходи и разходи за превод. Тя представя справка за общо 21 часа адвокатски труд, положен от нейните адвокати, а също и оправдателни документи за направените разходи, и молба сумите, присъдени от Съда, да бъдат изплатени непосредствено на нейните адвокати.

58. Правителството счита, че приложимият по отношение на адвокатските хонорари брой часове е прекомерно завишен.

59. Съгласно съдебната практика на Съда, жалбоподател може да получи възстановяване на своите разходи и разноси по делото само доколкото са установени тяхното действително извършване, необходимост и разумност на тарифата. В конкретния случай, предвид данните, с които разполага и упоменатите по-горе критерии, Съдът счита за разумна сумата от 1 200 EUR, включваща всички разноси, от която следва да се приспадат сумите, изпратени от Съвета на Европа като безплатна правна помощ, т.е. 715 EUR. Следователно той присъжда 485 EUR на това основание.

С. Лихва за забава

60. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде определена на базата на пределната лихва при отпускане на заем от Централната европейска банка, завишена с три процента/пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбата за допустима, що се отнася до оплакванията по член 5, параграф 1, буква е) и член 4 и недопустима по отношение на останалите претенции;
2. *Приема*, че е имало нарушение на член 5, параграф 1, буква е) от Конвенцията;
3. *Приема*, че е имало нарушение на член 5, параграф 4 от Конвенцията;
4. *Приема*,
 - а) че държавата-ответничка трябва да изплати на жалбоподателката, в срок от три месеца от датата, на която решението ще стане окончателно в съответствие с член 44, параграф 2 от Конвенцията, следните суми, които следва да бъдат конвертирани в български лева по приложимия курс към датата на изплащането:

- i. 2 000 EUR (две хиляди евро) за неимуществени вреди;
 - ii. 485 EUR (четиристотин осемдесет и пет евро) за разходи и разноси по делото, платими по посочената от адвокатките на жалбоподателката банкова сметка в България ;
 - iii. евентуално дължимия данък върху горните суми;
- b) че считано от датата на изтичане на горния срок и до изплащането им, тези суми ще бъдат завишени с проста лихва в размер, равняващ се на пределната лихва, прилагана по заеми от Централната европейска банка през този период, увеличена с три процента/пункта;
5. *Отхвърля* молбата за справедливо обезщетение по останалите претенции.

Съставено на френски език, впоследствие писмено съобщено на 28 септември 2006 г. в приложение на член 77, параграфи 2 и 3 от Правилника.

Клаудия ВЕСТЕРДИК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Председател